

Yttrande från Folkhögskolornas studeranderättsliga råd

Bakgrund

Fyra deltagare vid Birkagårdens folkhögskola har anmält skolan till Folkhögskolornas studeranderättsliga råd (FSR). Anmälan inkom den 2 juni 2021 och gäller vissa avgifter som skolan benämner studieomkostnader. Anmälarna hävdar att avgifterna på 950 kr per deltagare och termin, bör reduceras eftersom förutsättningarna och därmed kostnaderna för deras utbildning har förändrats på grund av den pågående covid 19-pandemin.

Anmälarna anger att de sedan mitten av mars 2020 har studerat på distans, med undantag av början av hösten 2020. Deltagarna anger att skolan argumenterat för att avgifterna ska omfatta bruk av kopiator, skrivare, skolans datorer, studiebesök samt deltagarförsäkringar. Anmälarna anför att de på grund av att de studerat på distans varken använt sig av skolans kopiator, skrivare eller datorer. I stället nyttjar de sina egna datorer, sitt eget bredband och sina egna skrivare. De har inte heller kunnat genomföra några studiebesök under rådande pandemi. Deltagarna är också tveksamma till att bekosta deltagarförsäkringarna som de menar endast gäller en deltagare som befinner sig på plats på skolan. De ställer sig frågande till varför de ska betala för något som de inte nyttjar. Deltagarna tog först upp frågan med skolans rektor som informerade dem om att studieomkostnaderna kvarstår. De överklagade rektors beslut till skolans styrelse den 17 maj 2021.

Av skolans underlag till FSR framgår att skolan bedömer att det inte har varit befogat att avskriva, minska eller betala tillbaka studieomkostnader. Rektor anger att även när studierna har bedrivits digitalt har skolan alltid varit öppen och bemannad. Det har varit möjligt för de som önskat och behövt vara på plats att använda skolans resurser. Rektor anger vidare att skolans försäkring gäller under all skoltid. Skolan anger att de inte hade kunnat förutse hur stor del av läsåret som skulle ske på distans och att exempelvis studiebesöken skulle behöva ställas in. Rektor menar att det är beklagligt att det av olika skäl kan hända att planerade aktiviteter uteblir, andra läsår tillkommer i stället

saker. Skolan anser att det inte är rimligt eller möjligt att justera studieomkostnader på ett rättvist och administrativt möjligt sätt utifrån olika variationer mellan deltagare och läsår.

Styrelsen beslöt den 28 maj 2021 att bibehålla studieomkostnaderna, vilket de anser är i enlighet med skolans rådande policy gällande avgifter. Studieomkostnaderna betalas inte tillbaka eller minskas på grund av yttre orsaker som skolan inte kunnat påverka. Styrelsen anger vidare som bakgrund till beslutet att fem andra folkhögskolor har tillfrågats om sin hantering och de har meddelat att de inte minskat avgifterna i samband med studier som bedrivs på distans.

Enligt gällande statsbidragsvillkor från Folkbildningsrådet kan folkhögskolan ta ut vissa avgifter. Skolan måste då ha informerat blivande deltagare så att obligatoriska avgifter är kända före kursstart. En folkhögskola ska också följa sina egna regler om avgifter, som ofta regleras i skolans studeranderättsliga standard. På skolans hemsida finns under rubriken "studeranderätt" en policy om avgifter samt information om vad som sker om en kurs upphör eller ställs in, vilken är reviderad den 19 mars 2021. I policyn anges följande:

"All undervisning på vår folkhögskola är kostnadsfri. Viss kostnad debiteras för kopierat material, deltagarförsäkring, trådlöst nätverk, utrustning och vissa gemensamma måltider med mera. Denna kostnad kallar vi för studieomkostnader och den är olika stor på olika kurser beroende på innehåll. Utöver detta tillkommer på vissa kurser kostnader för kurslitteratur, studieresor och studiebesök. Varje kurs har information om vilka kostnader som är obligatoriska vid deltagande i kursen. De obligatoriska avgifter skolan tar ut specificeras i informationen om varje kurs och ska vara kända för de studerande före kursens början."

Anmälarna har beretts tillfälle att kommentera skolans underlag och har inte inkommit med synpunkter.

Bedömning

FSR betonar att all statsbidragsberättigad undervisningen på folkhögskola ska vara avgiftsfri för de studerande, vilket anges i 10 § Förordning (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen. Rådet utreder om aktuella beslut fattats i enlighet med folkhögskolans regelverk.

FSR noterar att skolan inför varje kurs specificerar vilka kostnader som är aktuella, i enlighet med sin egen policy avseende avgifter. FSR har förståelse för att ett läsår inte helt kan planeras i förväg och oförutsedda händelser kan inträffa, något som tiden med pågående pandemi tydligt har visat oss. FSR bedömer att det ur ett studeranderättsligt perspektiv är rimligt att deltagare får information om vad studieomkostnaderna går till. Det är lämpligt att skolan närmare specificerar hur avgiften använts, som underlag för justeringar inför kommande termin.

I det inkomna underlaget från skolan till FSR anges att det inte är rimligt eller möjligt att justera studieomkostnader på ett rättvist och administrativt möjligt sätt utifrån olika variationer mellan deltagare och läsår. FSR betonar att när det i Folkbildningsrådets statsbidragsvillkor anges att obligatoriska avgifter ska vara kända före kursstart så bör varje läsår redovisas för sig och det är vidare rimligt att se en variation i avgift utifrån studiernas upplägg och omfattning. FSR är därmed kritiskt till att skolan inte för deltagarna har redovisat vilka kostnader som utbildningen uppburit under det aktuella läsåret.

Avseende avgiften för deltagarförsäkring är FSR positiv till att skolan, oavsett de speciella förutsättningar som covid 19-pandemin inneburit, använt del av studieomkostnaderna för deltagarnas försäkring. Huruvida studieomkostnaden blev lägre än planerat bör summeras i skolans ekonomiska redovisning av vad avgifterna använts till.

FSR ser positivt på att skolan har följt sin studeranderättsliga ordning avseende deltagares möjlighet att lyfta synpunkter till rektor följt av styrelsen, samt att rektor och styrelse skyndsamt har hanterat ärendet. FSR är dock kritiskt till att flera av de studeranderättsliga dokument som redovisas på skolans hemsida, från Folkbildningsrådet och från skolan, är i behov av att uppdateras.

Rekommendationer

FSR rekommenderar Birkagårdens folkhögskola att

- specificera för deltagarna vilka kostnader som innefattas i skolans avgifter,
- göra en bedömning av kommande termins kostnader utifrån föregående termins ekonomiska utfall,

- ha en beredskap att justera och eventuellt återbetala delar av avgiften utifrån rådande omständigheter, samt
- se över aktualitet och vid behov uppdatera de policydokument avseende studeranderätt som finns på skolans hemsida.

Detta yttrande har beslutats av Anna Medin (ordförande), Anders A Aronsson (RIO), Lars Persson (SKR) samt Lars-Håkan Bild och Erik Isaksson (studeranderepresentanter). Föredragande har varit Anna Göthner (Folkbildningsrådet).

För Folkhögskolornas studeranderättsliga råd

Anna Medin

Anna Göthner